

Základná škola s materskou školou Ondreja Cabana, Námestie A. Cabana 36, 941 06 Komjatice

Cesta za poznáním

Aktualizačné vzdelávanie vytvorené v súlade s § 90d ods. 12 zákona č. 138/2019 z. Z. O pedagogických zamestnancoch a odborných zamestnancoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov, obsahové zameranie:

Inkluzívne vzdelávanie

Mgr. Emília Rešetárová

lektorka

PLÁN [OBNOVY]

**Individuálny profesijný rozvoj
pedagogických zamestnancov
a odborných zamestnancov**
je hradený z mechanizmu
**Plánu obnovy a odolnosti
Slovenskej republiky**

PSYCHOLÓGIA

Veda o prežívaní a správaní.

Náuka o duši človeka, predmetom je duševný stav človeka.

Medzi prežívaním a správaním nie je vždy súlad, ale úzko medzi sebou súvisia.

Deje sa na úrovni **vedomia a nevedomia**.

PREŽÍVANIE

- poznávanie
- cítenie
- vzťahy

SPRÁVANIE

- vrodené (nepodmienené reflexy)
- naučené (podmienené prejavy)

PSYCHIKA= „OSOBNOSŤ“ –
každý človek je jedinečný a
neopakovateľný !

Myslenie

Vedomosti,
zručnosti, návyky

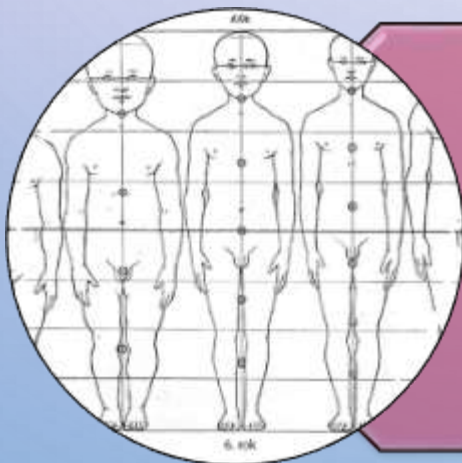

Typológia
osobností

Vývinová psychológia

- skúma duševný vývin
od narodenia človeka po starobu

- **všeobecné vekové osobitosti dieťaťa**
- **individuálne vývinové osobitosti**
- **vývinové medzníky**
- **charakteristiky jednotlivých vývinových období**

Ako to mám JA ???

Chyby poznávania

- ✓ *Prvý dojem* – od prvého vnímania nasleduje priebeh,
- ✓ *Haló efekt* – na základe verejnej mienky,
- ✓ *Projekcia* – človek má tendenciu automaticky pripisovať svoje negatívne vlastnosti iným osobám,
- ✓ *Súkromné teórie osobnosti* – svoje vlastné teórie, podľa ktorých poznáva ľudí,
- ✓ *Populárnosť* – čím je osoba populárnejšia, tým je pozitívnejšia,
- ✓ *Pesimizmus a optimizmus* – pesimista vníma ľudí negatívne a optimista pozitívne.

Sociológia

- veda, ktorej predmetom skúmania je spoločnosť a jej štruktúra, je teoreticko-empirická /získané skúsenosťou /

Rozlišujeme 2 úrovne:

1. Mikrosociológia
2. Makrosociológia

Socializácia = celoživotný proces
postupnej premeny a vývin človeka z
biologickej na „ľudskú osobnosť“.

- prebieha v sociálnom priestore ,
- odohráva sa v čase

Fázy socializácie

1. primárna – obdobie detstva a dospievania
2. sekundárna – dospelosť (resocializácia)

Anticipačná socializácia

- učenie sa základných rolí a príprava
budúci život v dospelosti
- hlavný spôsob dosahovania cieľov sú
výchova a vzdelávanie

Sociológia výchovy:

- ✓ *Základná terminológia*
- ✓ *Vzťahy medzi rodinou a vzdelávaním*
- ✓ *Generačné problémy vo vzdelávacom procese*
- ✓ *Základné vzdelávacie inštitúcie, príprava na povolanie*
- ✓ *Prostredie, ktoré pôsobí na vzdelávanie*
- ✓ *Vzdelávanie dospelých, celoživotné vzdelávanie*
- ✓ *Vzdelávanie ako povolanie rola – postavenie a prestíž učiteľov, študentov, žiakov*

(Veľký sociologický slovník, 1996)

Kultúra – subkultúra –
kontrakultúra

Subkultúra mládeže ?

SOCIÁLNA PEDAGOGIKA

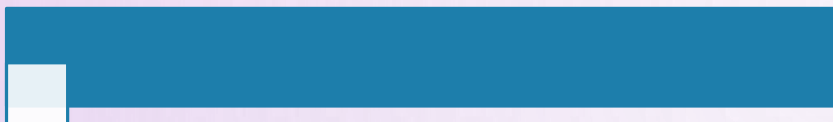
- analýza spoločenských funkcií výchovy,
- vyzdvihuje výchovu ako spoločensky významný jav a proces
- popis javov a problémov v sociálnom prostredí

Udávať ideál človeka, výchovné ciele, prostriedky a návrhy na dosiahnutie.

Človek – sám, v spoločnosti, jeho správanie, životná pomoc, prostredie, disciplína

Sociálny pedagóg v škole

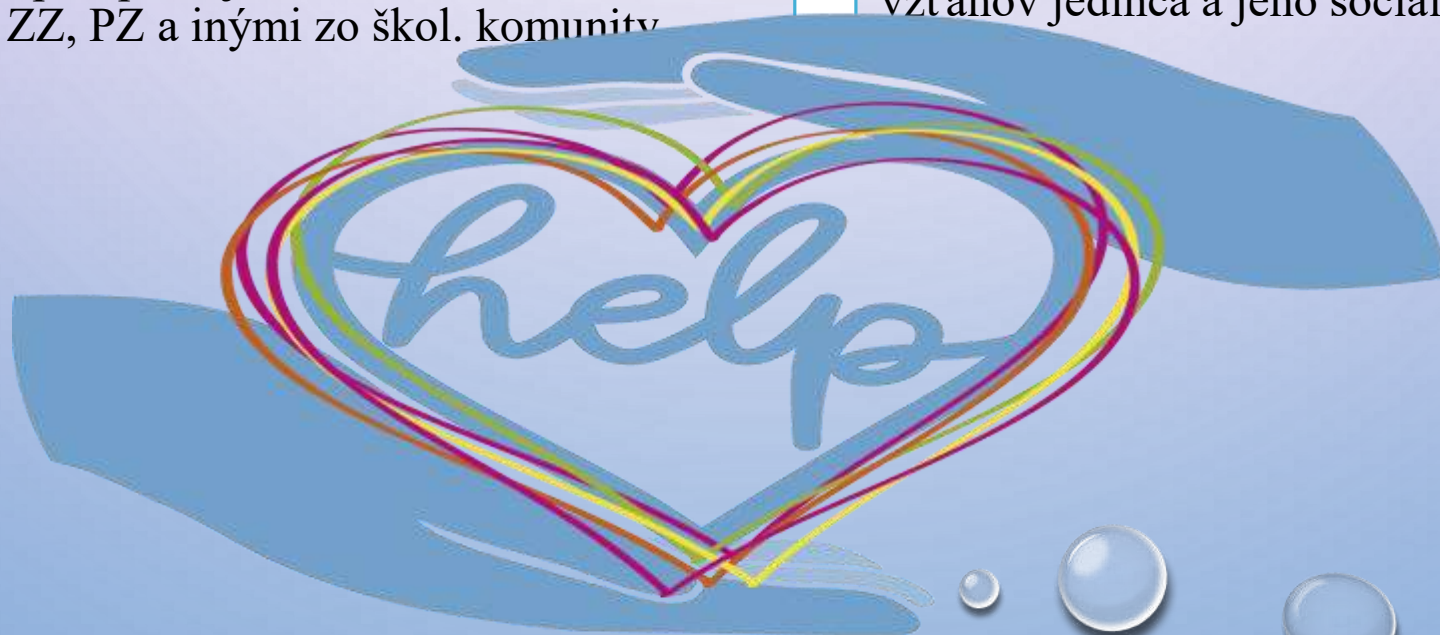

- Je odborným zamestnancom - členom školského podporného tímu
- Pomáha pri budovaní inkluzívneho prostredia školy
- Spolupracuje s dieťaťom/žiakom, ZZ, PZ a inými zo škol. komunity

Činnosť soc. pedagóga

- Poskytuje sociálno-edukačné poradenstvo „NA KLIENTA“ zamerané - individuálne
- Preventívne aktivity, mediácia – forma riešenia konfliktov
- Socioterapia – riešenie narušených vzťahov jedinca a jeho sociálneho

Sociálne siete
???

Sociálne problémy počas školskej dochádzky

- ✓ *Detstvo /0-11 r./ - prípravná fáza socializácie, základnými činiteľmi sú nápodoba, hra, učenie, výchova rodičov, spoločenská komunikácia, vzťahy v rodine a škole, iné*
- ✓ *Puberta /11-14r./ - dramatická fáza socializácie, zmena identity, telesná a pohlavná premena*
- ✓ *Adolescencia /15-21r./ - expanzia sociálnej aktivity, hlavným socializačným činiteľom sú škola, kamaráti, rovesnícke skupiny, mimoškolské inštitúcie, masovokomunikačné prostriedky, atď.*

LIEČEBNÁ PEDAGOGIKA

- zameriava sa na rozvíjanie kompetencie človeka žiť svoj život a riešiť svoje problémy,
- využíva pohyb, činnosti, hru a rôzne aktivity

Pochopenie jedinečnej situácie každého človeka, ktorý sa cíti byť iný-vyčlenený.

Hľadanie priestoru pre jeho uplatnenie, keď je vystavený traume, záťaži znevýhodneniu, postihnutiu.

Liečebný pedagóg v škole

- Je odborným zamestnancom - členom školského podporného tímu
- Pomáha postaviť sa ťažkostiam, náročným situáciám, nájsť význam.
- Podporuje vnútorné zdroje a schopnosti človeka konať inak a zvládať úlohy / napr. dospievania/.

Činnosť liečebného pedagóga

- Poskytuje terapeuticko-výchovnú pomoc deťom/žiakom s narušením alebo ohrozením emocionálneho alebo sociálneho vývinu.
- Pomoc deťom/žiakom s poruchami správania.
- Terapeuticko –výchovnú pomoc a poradenstvo zákonným zástupcom, PZ a OZ

Príjate dieťa dokáže zvládať úlohy, stabilne fungovať v sociálnom prostredí a podieľať sa na spoluvytváraní svojho života....

Liečebno-pedagogické terapie:

- ***Terapia hrou*** – pomáha rozvoju a „zažívať úspech“
- ***Arteterapia*** – využívanie rôznych druhov umenia /maľba, sochárstvo.../
- ***Muzikoterapia*** – využívanie hudby /spev, hra na hud. nástroj/
- ***Dramatoterapia*** – využíva dramatické umenie a divadelné prostriedky
- ***Psychomotorická terapia*** – využíva neuromotoriku, senzomotoriku, ***Psychomotoriku a sociometriu*** /podpora vnútorných zdrojov človeka zvládať náročné život. situácie/
- ***Biblioterapia*** – využíva literárny text, príbeh, písanie príbehov....
- ***Ergoterapia*** – využíva aktívnu činnosť /práca, vyrábanie /
- ***Relaxačné techniky*** – pomáhajú regulovať nervový systém
- ***Stabilizačné techniky*** – zameriavajú sa na daný okamih /zvládať výbuchy emócií/

(Manuál začínajúceho liečebného pedagóga v škole. VÚDPaP. Bratislava, 2022)

ŠPECIÁLNA PEDAGOGIKA

- venuje sa vzdelávaniu a výchove jedincov s telesným, psychickým zmyslovým, sociálnym, rečovým znevýhodnením a zároveň aj s mimoriadným nadaním
- cieľom je pripraviť týchto jedincov do tej miery, aby boli pripravení v ďalšom živote samostane fungovať.

- Vychádza z práv ľudí so znevýhodnením,
- Rešpektovanie a rozvoj ich osobnosti ,
- Poskytnutie vzdelania s cieľom zaistenia optimálneho rozvoja,
- Možnosť vhodného pracovného a spoločenského uplatnenia

Etopédia – špg. sociálne a emocionálne narušených

Logopédia – špg. detí s rečovou vadou

Psychopédia – špg. mentálne postihnutých

Somatopédia – špg. telesne a zdravotne postihnutých

Surdepédia – špg. sluchovo postihnutých

Tyflopédia – špg. zrakovo postihnutých

Špeciálna pedagogika viacnásobne postihnutých

Diagnostika

- stanovovanie presnej diagnózy,
- dlhodobý, komplexný multidisciplinárny prístup,
- posudzovanie a hodnotenie možností handicapovaného jedinca

Stratégie vzdelávania

- uplatňovanie a skúšanie nových prístupov zo strany učiteľa aj žiaka
- Používanie iných vzorcov spracovávania informácií než intaktní žiaci

Hodnotenie

- cieľom nie je porovnávanie žiaka s inými, ale jeho individuálny pokrok
- podľa úrovne dosiahnutých výsledkov – slovné, klasifikácia, resp kombinácia

Vývinové poruchy učenia

- *majú individuálny charakter, vznikajú na podklade dysfunkcií centrálnej nervovej sústavy,*
- *- súvisia so spoluprácou mozgových hemisfér, s poruchou vývoja dieťaťa, lateralizáciou, dedičnosťou , atď.*
- ✓ **ADHD/ADD** – *syndróm poruchy pozornosti a hyperaktivity/pozornosti*
- ✓ **Dyslexia** – *porucha čítania /rýchlosť, správnosť, neporozumenie textu /*
- ✓ **Dysgrafia**- *porucha písania /tvary písmien a číslíc, ťažkosti, zámena, krčovitost'...*
- ✓ **Dysortografia** – *porucha neschopnosti gramaticky správne sa vyjadrovať*
- ✓ **Dyskalkúlia** – *porucha matematických schopností /napriek inteligencii dieťaťa/*
- ✓ **Dyspraxia** – *porucha motorickej funkcie /“pomalé, nešikovné, neupravené“ dieťa*
- ✓ **Dyspinxia** – *nízka úroveň kresby /neobratnosť v prenášaní na papier /*
- ✓ **Dysmúzia** – *neschopnosť vnímania a reprodukcie hudby /tóny, melódia, rytmus/*

Individuálna integrácia dieťa/žiaka s vývinovými poruchami učenia

Žiak so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami má právo na individuálny prístup rešpektujúci jeho schopnosti a zdravotný stav, na bezpečné a zdravé prostredie výchovy a vzdelávania, úctu k svojej osobe, zabezpečenie ochrany proti fyzickému a duševnému násiliu.

Individuálny výchovno-vzdelávací program – základný povinný dokument pre plánovanie vzdelávania takýchto žiakov, súčasť povinnej dokumentácie školy, vypracovaný na základe diagnostiky v spolupráci učiteľa, odborného zamestnanca školy – špec. pedagóga, CPP. Oboznámene musí byť aj ZZ.

**Negatíva – Pozitíva
?????**

LEGISLATÍVA K INKLÚZII V ŠKOLSTVE

- ❑ **Zákon č. 245/2008 z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon)** a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (zákon č. 56/2020 z.z.).
- ❑ **Zákon č. 138/2019 z. z. o pedag. zamestnancoch a odbor. zamestnancoch** a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.
- ❑ **Zákon č. 596/2003 z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve** a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.
- ❑ **Zákon č. 597/2003 z. z. o financovaní základných škôl, stredných škôl a školských zariadení** v znení neskorších predpisov.
- ❑ **Dohovor o právach dieťaťa a dohovor OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím**
- ❑ ďalšie nadrezortné právne predpisy týkajúce sa tejto problematiky nájdete na právnom a informačnom portáli <https://www.slov-lex.sk/domov>

CIEĽOVÉ SKUPINY DETÍ A ŽIAKOV ***v zmysle inkluzívnej legislatívy***

Každé dieťa bez rozdielu ???

Každé dieťa/žiak je jedinečná osobnosť, má silné aj slabé stránky, špecifické potreby, danosti a možnosti vývoja ! /filozofia inkluzívneho prístupu /

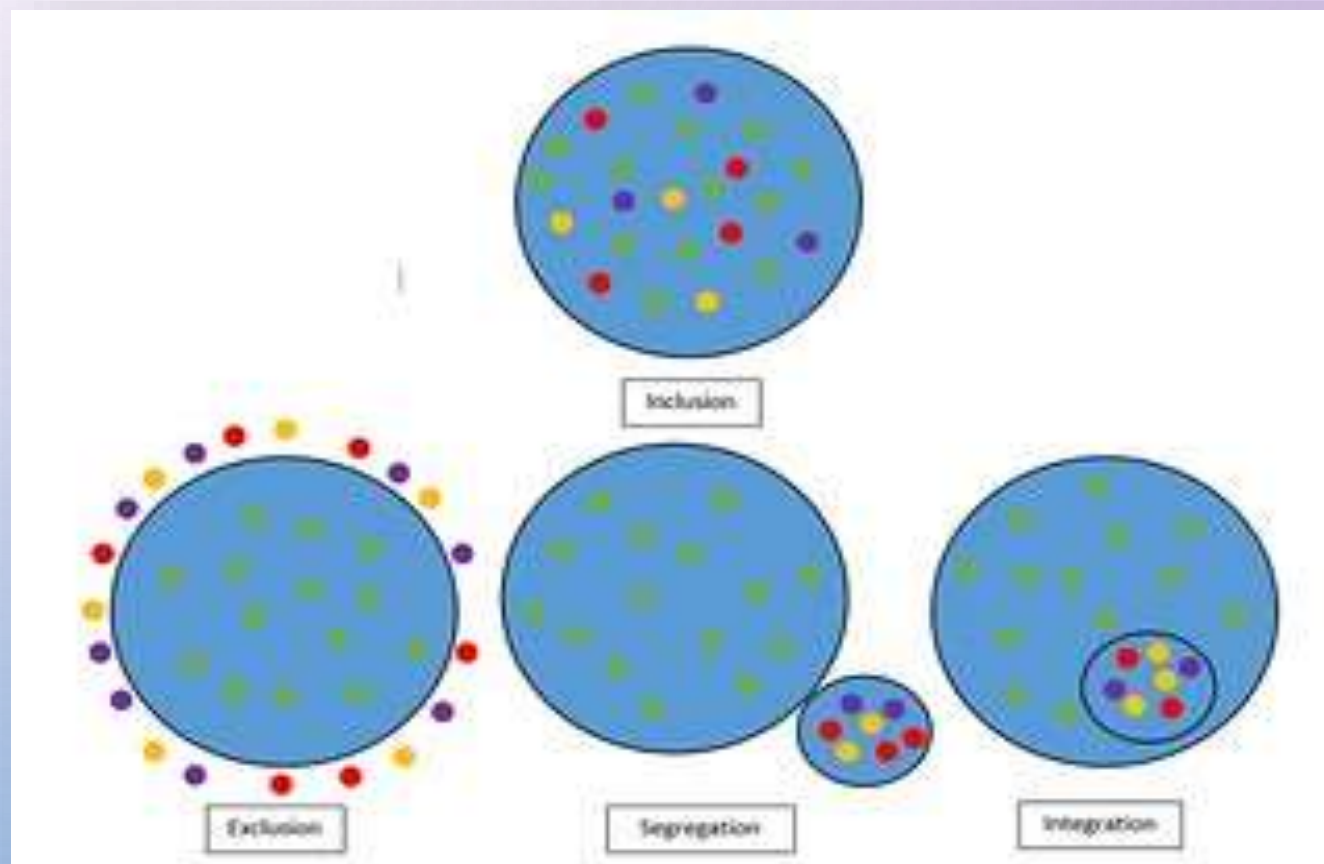
- ❖ ***Právo každého dieťaťa na kvalitnú edukáciu zdôrazňuje výchovno-vzdelávacia inklúzia. Patria sem všetci žiaci bez ohľadu na ich fyzické, intelektuálne, emocionálne, sociálne, jazykové alebo iné podmienky, bez rozdielu farby pleti, náboženstva, znevýhodnenia, poruchy, sociálneho zázemia, nadania, rodu. (Lajčin et al., 2020)***
- ❖ ***Snaha o osobitný rozvoj každého dieťaťa/žiaka bez porovnávania s inými, bez porovnávania škôl, rebríčky nie sú žiadúce, pretože každá trieda/škola má deti/žiacov rôznej úrovne***
- ❖ ***Akcelerovať vývin dieťaťa/žiaka „od seba samého k sebe samému“ – jedinečnosť každého***
- ❖ ***Špeciálne potreby všetkých detí, vrátane nadaných !***
(Šilonová, Klein, 2019)

?????

INKLUZÍVNY MODEL VZDELÁVANIA

- **Exklúzia** – selektívny vzdelávací systém prehlbujúci problém sociálneho vylúčenia
- **Segragácia** – oddelené vzdelávanie jednej skupiny od hlavného vzdelávacieho prúdu
- **Integrácia** – spájanie rôznych častí do jedného celku formálne na základe diagnózy
- **Inklúzia** – zameranie sa na potreby každého dieťaťa/žiaka, človeka , tímová spolupráca, individuálny prístup

(Vančíková – Porubský – Kosová, 2017)

Rozdiely medzi integráciou a inklúziou

INTEGRÁCIA v škole

- zameranie na špeciálne potreby dieťaťa/žiaka s postihnutím, znevýhodnením, ohrozením,
- začleňovanie s formálnymi postupmi a náležitosťami na základe diagnózy,
- expertízy a intervencie špecialistov v externom prostredí,
- špeciálna intervencia a edukácia,
- benefity pre integrované osoby,
- čiastočná zmena prostredia školy
- špeciálne programy so zameraním na deti/žiacov so ŠVVP
- hodnotenie podľa osobitných pravidiel učiteľom/expertom

Táto fotografia od autora Neznámy autor, chránené licenciou [CC BY](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)

INKLÚZIA v škole

- zameranie na potreby každého dieťaťa/žiaka - individuálne aj špeciálne výchovno-vzdelávacie,
- objektívne diagnostické poznávanie každého a adekvátne edukačné vedenie bez „nálepkovania“,
- tímová kooperácia priamo v pedagogickom procese v škole,
- optimálna edukácia pre všetkých – rozvoj potenciálu každého dieťaťa,
- prospech pre všetkých zúčastnených,
- celková zmena prostredia, kultúry a klímy triedy/ školy,
- individuálny prístup – kurikulárne zmeny, vzdelávací program založený na činnostnom vyučovaní, využitie aktivizujúcich metód
- hodnotenie aktivizujúce sebarozvoj.

Ako to vnímam JA ???

Inkluzívny prístup v škole

- ❖ ***DIEŤA/ŽIAK*** – je prijímané ako aktívny účastník výchovno-vzdelávacieho procesu so všetkými svojimi individuálnymi odlišnosťami, špeciálnymi potrebami a jedinečným potenciálom.
- ❖ ***PEDAGOGICKÝ ZAMESTNANEC*** – je rovnako rešpektovaný, prihliada a reaguje na rôznorodé potreby všetkých detí/žiacov na základe jedinečnej individuality každého v spolupráci s ďalšími členmi inkluzívnych tímov na školách aj so ZZ .
- ❖ ***ODBORNÝ ZAMESTNANEC*** – je súčasťou podporného systému pre dieťa/a/žiaka, PZ aj ZZ.
- ❖ ***ZÁKONNÝ ZÁSTUPCA*** – je rešpektovaný ako rovnocenný partner v komunikácii, ale zároveň rešpektuje odbornosť PZ a OZ a ich odporúčania pre najlepší záujem a dobro dieťa/a/žiaka.
- ❖ ***OSTATNÍ ČLENOVIA ŠKOLSKEJ KOMUNITY*** – sú vítanými spoločníkmi pri vytváraní „inkluzívnej kultúry a sociálnej klímy v prostredí školy aj pri mimoškolských aktivitách.

REŠPEKTOVANIE HODNOTY DIVERZITY /ROZMANITOSTI,
ODLIŠNOSTI/ AKO PRÍNOSU PRE VZDELÁVANIE

PODPORA VŠETKÝCH DETÍ/ŽIAKOV

SPOLUPRÁCA AKO KLÚČOVÁ ZRUČNOSŤ

OSOBNÝ ROZVOJ AKTÉROV ŠKOLSKEJ KOMUNITY

INKLUZIA v zmysle spolupráce školy a rodiny

Predpoklady úspešnej spolupráce inkluzívnej komunity

- sa rada podieľa na šírení svojich úspechov,
- chce byť hrdá na tých, za ktorých zodpovedá a rada počuje, v čom sa im darí,
- chce mať pozitívny vplyv na ľudí, ktorí sú mu vedie ich v nejakom smere,
- chce mať dobré vzťahy s ľuďmi, s ktorými pracuje,
- chce byť akceptovaným členom skupiny, ku ktorej patrí,
- chce mať pocit, že to, čo robí, snaží sa robiť najlepšie, ako vie,
- chce vyjadriť svoj názor a svoju voľbu,
- chce mať možnosť výberu.

Inkluzívna kultúra a sociálna klíma v triede/škole

*Inkluzívne vzdelanie
prináša rodičom detí s
akýmkoľvek postihnutím
nové možnosti a príležitosti
viest' kvalitnejší a
plnohodnotnejší život.*

*Ako sa asi cíti rodič
postihnutého
dieťaťa/žiaka ???*

*Inkluzívna sociálna klíma
je typická tým, že v triede je
vytvorené také prostredie, v
ktorom sa každé dieťa/žiak
cíti bezpečne, prijatý a
vítaní napriek odlišnostiam.*

- Inkluzívna kultúra je typická tým, že vytvára bezpečné, otvorené a spolupracujúce spoločenstvo, ktoré si váži každého svojho člena – deti aj dospelých.*

Zisťovanie sociálnej klímy v triedy/školy

Materská škola – rozhovory, pozorovanie, kresby, socializačné, rolové, námetové hry, dramatisácia ...

Základná škola – riadené rozhovory, štrukturované pozorovanie, dotazníky, sociometria, socializačné hry

Čo môžem urobiť pre zlepšenie klímy v mojej triede/práci/rodine ?

ĎAKUJEM ZA POZORNOST

